

סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על-יסודיים
מועד הבחינה: חורף תשס"ו, 2006
מספר השאלון: 904441

מדינת ישראל
משרד החינוך התרבות והספורט

ספרות עברית וכללית

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים ושלושה רבעים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.
פרק ראשון: שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)
פרק שני: סיפור קצר
פרק שלישי: דרמה
פרק רביעי: רומאן ונובלה
פרק חמישי: שיר שלא נלמד
- הפרק הרביעי (רומאן ונובלה – 30 נקודות) והפרק החמישי (שיר שלא נלמד – 10 נקודות) הם חובה. עליך לענות על השאלות שבהם לפי ההוראות בכל פרק.
משלושת הפרקים הראשונים יש לבחור בשני פרקים, ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (משקל כל פרק – 30 נקודות).
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.
(2) חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
(3) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.
(4) שים לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בסיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

מהפרקים הראשון, השני והשלישי עליך לענות על השאלות בשני פרקים בלבד, לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – 30 נקודות).

פרק ראשון: שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)

אם בחרת בפרק זה (שאלות 1-13), ענה על שתי שאלות, כל שאלה על שיר מאת משורר אחר. כמו כן אין לענות על שני שירים משירת ימי הביניים. (לכל שאלה – 15 נקודות)

שירת ימי הביניים

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

מה תפחדתי, נפשי / שלמה אבן גבירול

מה תפחדתי, נפשי, ומה תגוררי? / שכני וגורי באשר תגוררי!
 אם נחשבה תבל קטנה לך ככה, / אנה, עניה סערה, תתוררי?
 טוב מהלך אנה ואן כי תשבי / לפני אדוניך ולא תסורי.
 אם מאנוש תגורי – תעורי / ושכר פעלתך אזי תשורי.
 5 אם תאות נפשך כעיר מבצר – הלא / תפל בידך, אם מעט תצורי.
 אין לך בקרב האדמה נחלה: / עורי לבקש אחריהך, עורי!

הסבר את הרעיון שמבטא הדובר בפנייתו אל נפשו.

באילו דרכים הוא מנסה לשכנע אותה? הסבר והדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 3/

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

הַיָּם בֵּינִי וּבֵינֶךָ / שמואל הנגיד

הַיָּם בֵּינִי וּבֵינֶךָ / וְלֹא אָטָה לְחִלּוֹתֶךָ
 וְלֹא אָרוּץ בְּלֵב חָרָד / וְאֲשַׁב עַל קְבוּרַתְךָ?
 אָמֵת, אִם אֶעֱשֶׂה כִּזְאת / אֵהי בּוֹגֵד בְּאַחֲוֹתֶךָ!
 אָהָה, אָחִי, אֲנִי יוֹשֵׁב / עָלַי קְבָרְךָ לְעַמְתְּךָ,
 5 לָךְ מְכָאוֹב בְּתוֹךְ לִבִּי / כְּמְכָאוֹבִי בְּמִיתְּךָ.
 וְאִם אֶתֵּן לָךְ שְׁלוֹם – / וְלֹא אֶשְׁמַע תְּשׁוּבָתֶךָ,
 וְלֹא תֵצֵא לְפָנָשֵׁנִי / בְּיוֹם בּוֹאִי לְאֲדַמְתְּךָ,
 וְלֹא תִשְׁחַק בְּקִרְבֹּתִי / וְלֹא אֶשְׁחַק בְּקִרְבֹּתֶךָ,
 וְלֹא תִרְאֶה תְמוֹנָתִי / וְלֹא אִרְאֶה תְמוֹנָתֶךָ,
 10 לְמַעַן כִּי שְׂאוֹל בֵּיתֶךָ / וּבִקְבֹר מְעוֹנָתֶךָ –
 בְּכוֹר אָבִי וּבֶן אִמִּי, / שְׁלוֹמִים לָךְ בְּאַחֲרִיתֶךָ,
 וְרוּחַ אֵל תְּהִי נְחָה / עָלַי רוּחְךָ וְנִשְׁמָתֶךָ!
 אֲנִי הוֹלֵךְ לְאַרְצִי, כִּי / בְּאַרְץ סָגְרוּ אוֹתֶךָ.
 וְאֲנוּם עֵת וְאִיקָץ עֵת – / וְאֵת לְעַד בְּנוֹמְתֶךָ,
 15 וְעַד בּוֹא יוֹם חִלִּיפְתִּי / בְּלִבִּי אֵשׁ פְּרִידָתֶךָ!

השיר מבטא הן את תחושת הקרבה הגדולה שבין החי למת והן את מה שמפריד ביניהם. דון בקביעה זו, ובסס את תשובתך על דוגמאות מהשיר. בתשובתך התייחס גם לשלושת הבתים המסיימים את השיר.

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

מְלִיצְתִי בְּדֹאגְתִי הַדּוֹפָה / וְשִׁמְחָתִי בְּאַנְחָתִי דְחוֹפָה,
 וְאִם אֶרְאֶה שְׁחֹק – יִבְכֶּה לְבָבִי / לְחִיָּתִי שֶׁהִיא מְנִי קְטוֹפָה.
 "יְדִידִי, הֲלִבְּךָ עֶשֶׂר וְשֵׁשׁ / סֶפֶד וּבְכוֹת עָלַי יוֹם הָאֲסִיפָה –
 אֲשֶׁר הָיָה לְהַמְשֵׁךְ בְּיַלְדוּת / בְּלִחִי כְּחִבְצָלֹת שְׁזוֹפָה?"
 5 שְׁפֹטְנִי לְבָבִי מְנַעֲרִי / וְעַל כֵּן הָיְתָה נִפְשִׁי כְּפוֹפָה,
 וְשֵׁם הַבֵּיץ וְהַמוֹטָר מְנָתוֹ / וְנִפְשִׁי הַתְּרוּצָה שֶׁם קְצוֹפָה.
 "וּמָה כִּצֵּעַ בְּהַתְקַצְּפִי? אֲכַל דָּם / וְקוֹנָה, כִּי לְכָל מְכָה תְּרוּפָה!
 וּמָה יוֹעִיל בְּכוֹת עַל הַמְּצוּקִים / וּמָה יוֹעִיל לְדַמְעָה הָעֵרוּפָה?"
 וּמָה אוֹחִיל וְעַד כִּמָּה אֵיחֵל – / וְהַיּוֹם עוֹד וְלֹא מְלֹאָה תְּקוּפָה?
 10 וְטָרָם בּוֹא צָרִי גִלְעָד – וְיָמוֹת / אֲנוּשׁ נִכְאָב אֲשֶׁר נִפְשׁוֹ נִגּוּפָה.

השיר מבטא קונפליקט.

הסבר את הנאמר בבתים 3-4 ובבתים 7-8 (המשפטים המסומנים במירכאות).

מהי התרומה של בתים אלה להצגת הקונפליקט בשיר?

/המשך בעמוד 5/

שירת ביאליק

4. לפניך בית מהשיר "ואם ישאל המלאך". קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

מתוך: **ואם ישאל המלאך** / חיים נחמן ביאליק

[...]

„לא, פּרַפְרָה וּתְשׁוּרָר, מְלֶאכִי!
 בְּאוֹתוֹת הַמַּתוֹת שִׁירֵי חַיִּים תִּקְרוּ,
 וּבְאֵרוֹן סִפְרֵי זְקֵנֵי מַתִּי עוֹלָם נִדְהָעוּעוּ.
 שׁוֹנִים הָיוּ הַשִּׁירִים: עַל-עַב קִטְנָה וּבְהִירָה,
 עָלֵי קֶרֶן הַזָּהָב וְעָלֵי דְמָעָה מְזֵהִירָה,
 עָלֵי צִיצִיּוֹת פְּסוּלוֹת וְעָלֵי טְפוֹת שְׁל־שְׁעוּהָ –
 אֶךְ שִׁיר אֶחָד לֹא יִדְעָה – שִׁיר עֲלוּמִים וְאַהֲבָה.
 וּתְכַל לְצִיאָתָהּ, וּתְהַמָּה, וְלֹא-מְצָאָהּ תִּנְחוּמִין,
 וּתְתַעַלֵּף עַד-כְּלוֹתָהּ, וְיִהְיֶה צֶר־לָהּ עַד-מָוֶת.
 פִּעַם אַחַת פְּקַדְתִּי אֶת-גְּמַרְתִּי הַבְּלָה –
 וְהִנֵּה פְּרָחָה מְתוֹכָה בְּשִׁמְתִּי.

[...]

בית זה משמש מעין סיכום של בתי השיר שלפניו.

הסבר קביעה זו, וכתוב כיצד בית זה מאיר את הקשר בין חיי המשורר ובין שירתו.

5. לפניך בית מהשיר "לפני ארון הספרים". קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

מתוך: **לפני ארון הספרים** / חיים נחמן ביאליק

[...]

ומי יודע,
 אם-לא בצאתי שוב לרשות הלילה
 מפרות בקברות עם ובקרבות רוח
 ומאומה אין עמדי ולא-אציל דבר,
 מלבד האת הזה, אל כפי דבק,
 וזה אבק הקדומים באצבעותי –
 אם-לא עוד דל וריק משהייתי
 אל הוד הלילה אשטחה את-כפי,
 אבקשה אל תצלומות חיקו נתיב
 ומחסה רך בכנפות שחור אדרתו,
 ואקרא לו, עד-מות עיף: בואה, לילה,
 אספני-נא, הוד לילה, והליטני,
 אל-נא תתנבר לי; פליט קברים אני,
 ומנוחה תבקש בפשי, שלות עולם – – –

[...]

תאר את התחושות של הדובר בבית זה, והסבר כיצד תחושות אלה נובעות מהמפגש המיוחד עם ארון הספרים.

/המשך בעמוד 7/

שירת המאה ה-20

שירי אורי צבי גרינברג

6. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

עם אלי הנפח / אורי צבי גרינברג

כפרקי נבואה בוֹעֲרִים יְמוֹתֵי בְּכָל הַגְּלוּיִים
 וְגוֹפֵי בִינֵיהֶם כְּגוֹשׁ הַמִּתְכַּת לְהַתּוֹדָה.
 וְעֲלֵי עוֹמֵד אֵלֵי הַנֶּפֶחַ וּמְכָה בַּגְּבוּרָה:
 כָּל פֶּצַע, שְׁחֵתֵף הַזְּמַן בִּי, פּוֹתֵחַ לוֹ חֵתוּף
 וּפּוֹלֵט בְּגִצֵּי רְגָעִים הָאֵשׁ הַעֲצוּרָה.

זֶהוּ גוֹרְלִי־מִשְׁפָּטִי עַד עָרֵב בְּדָרְךָ.
 וּבִשְׂוֵבֵי לְהִטִּיל אֶת גּוֹשֵׁי הַמֶּכָּה עַל עַרְשׁ,
 פִּי – פֶּצַע פְּתוּחַ.

וְעִירִם אֲדַבֵּר עִם אֵלֵי: עֲבַדְתָּ בְּפָרְךָ.
 עֲתָה בָּא לִלְלָה; תָּן – שְׁנִינוּ נְנוּחַ.

כיצד מייצגים הזמנים בשיר – יום לעומת ערב ולילה – את מערכת היחסים בין הדובר ובין אלוהיו? הסבר והדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 8/

7. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שיר אמי והנחל / אורי צבי גרינברג

ואולי אל הנחל ההוא מימי הנערות
 השוטף פי סדנו של העץ הכרות
 המלחך את גדרות הזרדים החומים
 של גני הפרות שם, תבוא הנערה
 אדמת השער, היא אמי.. דמדומים.
 ותפשט בגדיה ובכתנת משיה
 תרד שם בנחל, אראנה שוחה:
 אלהית היא במים נאנה בכחה!
 דומיה וניחות פרות מסביב.
 ואני עוד אינני ביקום ואבי
 עודו עלם בנוף בית אמו ואביו.

והנה היא עולה מן הנחל.. אמי:
 הנערה הכרה אדמת השער
 בלבנת הבתולים בכתנת משיה
 ואין היא רואה את בנה המבגר
 העומד ורואה את אמו בעולם
 ונערה היא בטרם-עת-אם, באשיה
 נוגה ראשה בערב יום אל גדרות
 הזרדים החומים
 של גני הפרות,
 שנוספה על מתקם מתיקות דמדומים..

הה הכסיף זה הראש והשלג זה הראש
 עדי שונכפש בדמו בעפר
 שושפה בידי גוי גרמני באכזר.
 והבן לא שלם ואת הבור לא חפר.

המשורר מדמיין את אמו בשתי תקופות שונות.

הסבר והדגם קביעה זו. בתשובתך התייחס גם למשמעות של תיאור כפול זה בשיר.

8. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שיר נס השיר / אורי צבי גרינברג

כל שיר אִמְתִּי – הוא נִס:

הוא פתיחת השער והפִּשְׁלֵת הוִילוֹן:

משיב ריחות הניחות מן השִׁדָּה האָבוֹד:

מאֲבֵי הַנַּחַל וּמִנֶּפֶשׁ הַבְּאֵר וְהַקִּילוֹן:

לְשֵׁם עֲפוֹת צְפָרִים בְּעֵינַיִם סְגוּרוֹת:

כָּנֵף לְמִטָּה וְכָנֵף לְרוֹם – –

הַיְלָדוֹת הַיָּא מַעְבֵּר מִזָּה שֶׁל הַתְּהוֹם:

הַשָּׁמֶשׁ עוֹלָה שָׁם כְּלֵב הַלְּבָבוֹת הַקּוֹרְנִים

בְּשִׂאֵגַת פְּסוּפָם לְמַעְלָה מִן חֵלוֹם.

אֲנִי מִמְשֵׁשׁ אֶת הָעֲנָפִים וְגִזְעֵי הָעֵצִים הַחֲמִים

אֶת הַרְגָּלִים הַדְּקוֹת שֶׁל אֵילוֹת הַשִּׁדָּה

וְאֶת גּוֹפָן,

וְאֶחָרִי צְפוֹר מְדַדְה־שָׁם גַּם אֲנִי מְדַדְהּ.

הָאֵם אֵינְנָה, לֹא אֲדַע מִקּוֹם עֲפָרָה

אֲדָ טְבוּעָה הִיא בְּמַהוּתִי בְּכֶסֶף שִׁיבְתָהּ וְתַמַּת הַנְּעָרָה.

וְשִׁיר הָעָרֶשׁ עַל גְּדֵי הַזֶּהָב

שֶׁנֶּסַע לְסַחַר מְגִדִים

צְמוּקִים וְשִׁקְדִים וְוַרְדִים

הוֹמָה בְּלֵב כְּכַנְרֵת־נְגוּנָיו שֶׁל הָאֵב.

אֲנִי אוֹהֵב הַמְּאֲכָלִים וְהַבְּשָׂמִים שֶׁהוּא אֹהֵב

וְכוֹאֵב כָּאֵב גְּלוּת הַשְּׂכִינָה אֲשֶׁר הוּא כָּאֵב.

כיצד מעוצבות בשיר החוויות והדמויות מהילדות, ואיזו משמעות מעניק להן הדובר? הסבר

והדגם את דבריך.

9. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

הִיְתָה לִי בְרָכָה / אורי צבי גרינברג

הִיְתָה לִי בְרָכָה בְּמִדְבַר הָאָדָם.
צָרַב הַחֹל, כָּל הַיְאוּרוֹת הַזְּבִים
בְּשָׂרָב חֲרָבוּ
אֶךְ מִימֵי נְהָרוּ כְּבַדְלַח הַטְּהוֹר.

עַל חוֹפֵי הַשְּׁלֹו קָם אֶרְז חֲלוּמֵי
לְלַחֵשׁ כּוֹכְבִים,
יְחִידֵי וְעָנּוּ יִשְׁבְּתֵי בְּצֵלוֹ
וְעֵינֵי צוֹפִיּוֹת:
רַבִּים בָּאוּ וְשָׁתוּ וּמְלָאוּ כַּדֵּיהֶם
לְמִשְׁתָּה הַלֵּילָה
וְהֵם לֹא הִגִּידוּ לִי שְׁלוֹם בְּלִקְתָּם
כִּי לֹא הִכִּירוּנִי.

וְרַבִּים גַּם בָּאוּ לְשִׁבְתַּי בְּעֵינֵי
עַל חוֹפֵי הַשְּׁלֹוִים,
וַיִּדְּוּ רַק גְּרִי־טֵיט אֶל הַזְּרָמָה
עַדִּי עֲלוֹת סֵהַר — —
אֲזָ קָמוּ וְהִעֲלוּ מְדוּרַת הַשְּׁשׁוֹן
בְּחוֹלוֹת הַקְּסוּפִים
וְסָחוּ לְאוֹרָה — —
אֶךְ שָׁמִי לֹא הִזְכִּירוּ,
כִּי לֹא הִכִּירוּנִי,
הַשְּׁשִׁים בְּלִילוֹת — — —

מה מאפיין את הדימוי העצמי של הדובר-המשורר, וכיצד נבנה דימוי זה לאורך השיר?
הסבר והדגם את דבריך.

שירי נתן זך

10. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

אני שומע משהו נופל / נתן זך

אני שומע משהו נופל, אִמֵר הָרוּחַ.
שׁוֹם דָּבָר, זֶה רַק הָרוּחַ, הַרְגִיעָה הָאֵם.

גַּם אִתָּה אֵשׁ וְגַם הוּא אֵשׁ, פָּסַק הַשׁוֹפֵט לְנֶאֱשָׁם.
אָדָם הוּא רַק אָדָם,
הַסְבִּיר הָרוּפֵא לְבְנֵי הַמְשֻׁפָּחָה הַגְּדֹהֲמִים.

אֲכַל מְדוּעַ, מְדוּעַ, שָׁאַל אֶת עֲצָמוֹ הַנֶּעֱרַר,
לֹא מֵאֲמִין לְמַרְאֵה עֵינָיו.

מִי שְׁאִינוּ גָר בְּעֵמֶק גָּר בְּהַר,
קָבַע הַמּוֹרָה לִידֵיעַת הָאָרֶץ
לֹלֵא קִשִּׁי נָכַר.

אֲכַל רַק הָרוּחַ שֶׁשָּׂמַט אֶת הַתְּפוּחַ הוּא זָכַר
מֵה שֶׁהֶעֱלִימָה מִבְּנֵה הָאֵם:

שֶׁלְעוֹלָם, לְעוֹלָם, לְעוֹלָם לֹא יִהְיֶה לוֹ מִנְחָם.

שיר זה מתאר התנהגות אנושית נפוצה אל מול חוויה אנושית נוראה.
הסבר כיצד נושא זה בא לידי ביטוי בשיר כולו. בתשובתך התייחס גם למבנה השיר.

11. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שיר לאוהבים הנבונים / נתן זך

שיר לאוהבים הנבונים
 אשר בתבונה יאהבו.
 ימיהם בנעימים יחלפו,
 גם ברדתם שאול לא יקטנו.
 נצח לא יפרדו, יחד יתיו
 בבית אחד.

שיר לאוהבים הנבונים
 על משכבם באין מלה.
 ביד אחת את המעורה יכבו,
 יחד יעצמו את עיניהם,
 זה את זה יברכו,
 ובעת האחד קורא –
 את האור הקטן ידליק הוא.
 את נשימת ילדיהם שומעים שזון
 ורוח תצות.

שיר לאוהבים הנבונים
 אשר בנו להם בית ואת דלתו נעלו.
 הניפו היטב את התריסים, בחוץ קר
 ורוח ומצפים בחוץ למטר.
 אורח לא יבוא בלילה אשר כזה
 וכי יבוא – אל תפתחו את הדלת. מאחר
 ורק קר נושב בעולם. וגם המשורר
 ממצוקה, לא משפיע הוא שר. השארו
 חבוקים.

"[...] וגם המשורר

ממצוקה, לא משפיע הוא שר."

הסבר כיצד גילוי זה מאיר את עמדתו של המשורר כלפי האוהבים הנבונים בשיר.

12. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

רְגַע אֶחָד / נתן זך

רְגַע אֶחָד שֶׁקֵּט בְּבִקְשָׁה. אָנָּא. אָנִי
רוֹצֵה לִזְמַר דְּבַר מָה. הוּא הַלֵּךְ
וְעָבַר עַל פָּנַי. יִכְלֹתִי לְגַעַת בְּשׂוּלֵי
אֲדָרְתוֹ. לֹא נִגְעַתִּי. מִי יְכוּל הִיָּה
לְדַעַת מַה שְּׁלֹא יִדְעַתִּי.

הַחֹל דְּבֵק בְּבִגְדָיו. בְּזִקְנוֹ
הִסְתַּבְּכוּ וְרָדִים. בְּנִרְאָה לֵן
לִילָה קֹדֶם בְּתִבּוֹן. מִי יְכוּל הִיָּה
לְדַעַת שְׁבָעוּד לִילָה יְהִיָּה
רִיק כְּמוֹ צְפוּר, קֹשָׁה כְּמוֹ אָבוֹן.

לֹא יִכְלֹתִי לְדַעַת. אֵינְנִי מְאֻשִׁים
אוֹתוֹ. לְפַעְמִים אָנִי מְרַגֵּשׁ אוֹתוֹ קָם
בְּשִׁנְתוֹ, סְהַרְרִי כְּמוֹ יָם, חוֹלֵף לְיָדִי, אוֹמֵר
לִי בְּנִי.
בְּנִי. לֹא יִדְעַתִּי שְׂאֵתָהּ, בְּמִדָּה כְּזוֹאת, אֲתִי.

בשיר מתוארת חוויה של החמצה.

מהי ההחמצה, וכיצד היא מעוצבת בשיר? הדגם את דבריך.

13. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שִׁימוּ לֵב לְסֹגֵל הַרוּעֵד / נתן זך

שִׁימוּ לֵב לְסֹגֵל הַרוּעֵד.
 מְשֹׁשׁוּ אֶת הַרוּחַ, הֵיטֵב
 גָּעוּ בְּעֵץ. הוּא יֵרֵק וּבִצְמָרֶת
 מוֹרִיק עוֹד יוֹתֵר וְהַגִּזַּע
 מֵאֶפֶס מְעַט אֵךְ עוֹדוֹ אוֹכֵל בְּכָל פֶּה
 אֶת לְשֵׁד הָאֲדָמָה שְׂאִינָה
 נִרְאִיתָ קָאן לְעֵץ בְּעִיר.
 שִׁימוּ לֵב, מְשֹׁשׁוּ, גָּעוּ הֵיטֵב. בְּפָלִים
 לְשֹׁאֵף אֶת הָאוֹר, לְהָאִיר
 כָּל עָנָן. הוּא עוֹבֵר. וְהַלִּילָה
 לֹא יֵאָחֵר.

מהי דרך החיים שהדובר בשיר ממליץ עליה, ובאילו דרכים הוא מנסה לשכנע את נמעניו לקבל את המלצותיו?

/המשך בעמוד 15/

פרק שני: סיפור קצר

אם בחרת בפרק זה, ענה על שתיים מהשאלות 14-16 (לכל שאלה – 15 נקודות).
בשאלה 15 אין לענות על פי "סיפור בלי כתובת".

14. משגה או החמצה הם מוטיבים חוזרים בסיפורי עגנון.
בחר בסיפור אחד מאת עגנון שלמדת וכתוב מהו המשגה (או ההחמצה) בסיפור שבחרת, ומה הן תוצאותיו. הסבר והדגם את דבריך.
15. תאר קשר בין גבר לאישה או יחסים בין דורות בסיפור אחד שלמדת (לא מאת עגנון).
האם קשר זה מוצג בסיפור באור ביקורתי? הסבר והדגם את דבריך.
16. "סיפור בלי כתובת" / יהודית הנדל
תאר כיצד עולה בסיפור זיכרון מותה של האם, והסבר את המשמעות של זיכרון זה בהקשר הכולל של הסיפור.

פרק שלישי: דרמה

אם בחרת בפרק זה, ענה רק על אחת מהשאלות 17-18 (30 נקודות).
על שאלות אלה מותר לענות רק על פי טרגדיה של סופוקלס או טרגדיה של שקספיר.

- טרגדיה של סופוקלס (אנטיגונה או אדיפוס) וטרגדיה של שקספיר (המלט, מקבת, המלך ליר או אותלו)
17. בחר באחד מהמחזות שלעיל.
מה מאפיין את הדמות הראשית כגיבור טרגי (או כגיבורה טרגית) במחזה שבחרת? הסבר והדגם את דבריך.
18. בחר באחד מהמחזות שלעיל.
כיצד נושא מרכזי בטרגדיה בא לידי ביטוי בתמונות הראשונות של המחזה שבחרת? הסבר והדגם את דבריך.

פרק רביעי: רומאן ונובלה

פרק זה הוא חובה. ענה על אחת מהשאלות 19-24 (30 נקודות).

"סיפור פשוט" / ש"י עגנון

19. ציין שני מוטיבים מרכזיים ברומאן "סיפור פשוט".

תאר את הופעותיהם השונות של מוטיבים אלה ברומאן, והסבר את המשמעות של כל אחד מהם ברומאן זה.

20. קרא את הקטע שלפניך מתוך "סיפור פשוט", וענה על השאלה שאחריך.

חזרה צירל ואמרה, צימליך עשיר ובתו משכילה. מה אתה אומר עליה, הירשל. סבורה אני שזוהי מה שקוראים נערה מודרנית. ומה שאביה פוסק לה, הלואי נרויח בלא הפסדו כל שנה. אבל כלום הנדוניא עיקר, והלוא כל ממונו של זה צפוי לה. כל זמן שאדם פנוי הולך הוא אחר לבו וכיון שמגעת שעתו לישא אשה מניח כל אהבהבותיו, שאלמלא כן אין לעולם קיום. אוי לעולם שהבריות הולכים אחר לבם. אני איני מתקנאה בעולם שכזה. חס ושלום שיש לי כנגד בלומה כלום. אין הרבה בלומה בשוק. ברם דבר זה אי אתה צריך לשכוח שהיא עניה. שבחמלתנו שהמלנו עליה הכנסנוה לביתנו ונתננו לה כל מחסורה ומובטחתני בה שהיא מכירה את מקומה ואינה מעמידה את עצמה בינך לבין מזלך כקיר. בן בעלי בתים אתה הירשל ולגדולה מזו אתה מתוקן.

הסבר את השקפת העולם של צירל, כפי שהיא משתמעת מקטע זה. האם עלילת הרומאן וסיומו תומכים בהשקפה זו או מערערים אותה? הסבר את תשובתך.

רומאן מתורגם, נובלה מתורגמת*

על השאלות 21-22 תוכל לענות **אך ורק** על פי רומאן **מתורגם** שלמדת.
 * אם בחרת להתבסס על נובלה מתורגמת, תוכל לבחור **אך ורק** מבין הנובלות האלה:
 העיירה שבה נעצר הזמן, לב של כלב, בטבעת החנק, הזקן והים, היונה, טוניו קריגר,
 מוות בוונציה, הנשיקה למצורע, הורתו, ברטלבי, רעידת אדמה בצ'ילי.

- 21.** ענה על שאלה זו על פי רומאן **מתורגם** או נובלה **מתורגמת** שלמדת.
 אילו תופעות חברתיות או אילו תכונות אנושיות מוצגות ביצירה כראויות להערכה ו/או כראויות לגינוי ולביקורת?
 הסבר באילו דרכים מוצגות תופעות או תכונות אלה ברומאן (למשל באמצעות תיאור של דמויות ושל היחסים ביניהן, באמצעות התרחשויות מיוחדות, באמצעות סמלים ומוטיבים).
- 22.** ענה על שאלה זו על פי רומאן **מתורגם** או נובלה **מתורגמת** שלמדת.
 תאר שתי דמויות משנה, והסבר את תפקידן (או תפקידיהן) ביצירה. בסס את דבריך על הופעותיה של כל אחת מהדמויות ביצירה.

ספר הדקדוק הפנימי, התגנבות יחידים, עיר קסומה, מר מאני, שירה, מקדמות, חיי נישואין, זיכרון דברים

- 23.** אילו תופעות חברתיות או אילו תכונות אנושיות מוצגות באחד הרומאנים שלעיל כראויות להערכה ו/או כראויות לגינוי ולביקורת?
 הסבר באילו דרכים מוצגות תופעות או תכונות אלה ברומאן (למשל באמצעות תיאור של דמויות ושל היחסים ביניהן, באמצעות התרחשויות מיוחדות, באמצעות סמלים ומוטיבים).
- 24.** תאר שתי דמויות משנה, והסבר את תפקידן (או בתפקידיהן) ביצירה. בסס את דבריך על הופעותיה של כל אחת מהדמויות ביצירה.

(שים לב: שאלה 25 בעמוד הבא.)

פרק חמישי: שיר שלא נלמד

פרק זה הוא חובה – ענה על שאלה 25 (10 נקודות).

25. קרא את השיר שלפניך מאת ישראל פנקס, וענה על השאלה שאחריו.

לָחֶם עָזוּב, פְּרוּסָה
 חֲתוּכָה, סֶבִּין
 וְגִבְיָנָה. מָה, מָה כָּאן
 קָרָה?
 הַפֶּקֶר, יוֹם
 שְׁנִי.
 דוֹמָמִים הַשְּׁלֶחָן, הַכֶּסֶּא,
 הָרָאִי. הִיא אֵינָה. וּמָה
 אַעֲשֶׂה אֲנִי?

השיר לקוח ממחזור השירים "העֶדְרוֹת", שכתב המשורר לאחר מות אמו, כשהיה בשנות הארבעים לחייו.
 כיצד החפצים הנזכרים בשיר ומבנה השיר מבטאים את מצבו של הדובר ואת רגשותיו?
 הסבר את דבריך, ובסס אותם על השיר.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט